

10.11.2023

Sotien 1939–1945 Pohjois-Karjalan perinneyhdistys ry.
Risto Alanko
Luikonlahdentie 2937 A
83900 JUUKA

Vastaus esitettyyn määrärahalisäykseen: Sotiemme veteraanien leskien palveluseteli 2024

Sotien **1939–1945** Pohjois-Karjalan Perinneyhdistys ry:stä Risto Alanko, perinneyhdistyksen sosiaalineuvoja on esittänyt 17.10.2023, että Pohjois-Karjalan hyvinvointialue Siun Soten hallitus ryhtyisi valmistelemaan ja edelleen esittämään Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen valtuustolle erillisen määrärahan varaamista vuoden 2024 talousarvioon toimialueensa sotaleskien sekä sotaveteraanien ja sotainvalidien leskien palveluseteliä varten.

Kerran vuodessa myönnettävä 120,00 euron palveluseteliä esitetään myönnettäväksi:

- Sotaleskelle, jonka puoliso on kaatunut Suomen sodissa 1939–1945
- Veteraanin leskelle, joka on ollut avioliitossa rintamasotilastunnuksen tai rintamatunnuksen omaavan miehen, tai rintamapalvelutunnuksen omaavan naisen kanssa, ja jonka puoliso on kuollut avioliiton voimassa ollessa.
- Sotainvalidin leskelle, jonka puoliso on Valtiokonttorin päätöksellä todettu vahinkonumeroperusteinen sodan aiheuttama ruumiinvamma tai sairaus, ja puoliso on kuollut avioliiton voimassa ollessa.

Veteraanin ja sotainvalidin lesken statuksen edellytyksenä olisi, että avioliitto olisi solmittu vähintään kolme vuotta ennen veteraanin tai sotainvalidin kuolemaa, eikä leski ole avioitunut uudelleen.

Palvelusetelillä tuettaisiin lesken hyvinvointia ja tätä palveluseteliä esityksessä ehdotetaan käytettäväksi kotihoitoon, ateriapalveluun, pihatöihin, siivoukseen, kodin pieniin muutostöihin, kotisairaanhoidon, jalkojenhoitoon ja fysioterapiaan. Palveluseteliä käytettäisiin yhden palveluntuottajan tarjoamaan palveluun. Vuodelle 2024 myönnetty palveluseteli olisi käytettävä 31.12.2024 mennessä.

Palveluseteli myönnettäisiin lesken hakemuksesta, jolloin hakijan tulisi antaa selvitys leskeydestään ilmoittamalla hakemuksessa edesmenneen puolison nimi, henkilötunnus ja kuolinpäivämäärä tai –vuosi.

Perusteluna esityksessä on seuraavaa:

Tunnuksen tai vahinkotunnuksen omaavien veteraanien kotiin vietävät tuki- ja hoivapalvelut sekä kuntoutuspalvelut ovat tällä hetkellä pääosin turvattu. Kun veteraani kuolee, veteraaneille myönnetyt kotipalvelut loppuvat. Ne palvelut, joista edesmenneen veteraanin puoliso on aikaisemmin päässyt hyötymään. Leski jää

10.11.2023

pienen eläkkeensä varaan hoitamaan yksin aikaisemmin jaettu arjen ja asumisen kustannuksia. Leskeksi jääminen tarkoittaa myös kuntoutuksen lakkaamista, sillä puoliset ovat päässeet kuntoutukseen yhdessä veteraanin kanssa, mutta heidän kuntoutusoikeutensa on ollut sidoksissa veteraanin kuntoutusjaksoihin.

Tällä hetkellä veteraaniliitoissa, veteraanipiireissä ja alueellisessa perinneyhdistyksessä tunnetaan suurta huolta veteraanien leskien arkisesta toimeentulosta. Veteraanin leskiä on Pohjois-Karjalassa elossa noin 250. He ovat niitä, jotka sodan aikana kantoivat suurimman vastuun kotirintaman arjesta, perheenhoidosta, lasten kasvatuksesta ja osallistuivat lisäksi sodan aikaisen yhteiskunnan vaatimiin moninaiisiin tehtäviin.

Leskien rooli veteraanien rinnalla ja tukena sodanjälkeisinä vuosina on ollut merkittävä. Monen sodan traumatisoiman miehen ja naisen kohdalla he olivat ainoa vertaistuki, joka veteraaneilla oli apunaan.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä Siun Soten toiminnan ja vuoden 2023 alusta alkaen aloittaneen Hyvinvointialue Siun Soten toiminnan myötä Pohjois-Karjalan kuntien aikaisemmin oman toimialueensa veteraaneille ja puolisoille suunnattu vuosittainen taloudellinen tuki on lakannut. Nyt esitetty palveluseteli korvaisi osittain tämän veteraanipalveluja koskevan, erityisesti leskien toimeentuloa koskevan leikkauksen.

Siun soten ikäihmisten palvelujen toimialueen vastaus

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue Siun sote kiittää saamasta esityksestä, jossa ollaan erittäin arvokkaan ja tärkeän kohderyhmän asioissa liikkeellä.

Siun sote toteuttaa veteraaneille myönnettävissä palveluissa Valtiokonttorin ohjeistuksia sekä voimassa olevaa lainsäädäntöä. Valtiokonttorin ohjeistus ja veteraanipalveluja ohjaava lainsäädäntö rajaa veteraanien puoliset sekä lesket Valtiokonttorin myöntämän rahan ulkopuolelle. Veteraanien puolisoilla ja leskillä ei siis ole Valtiokonttorin ohjeistusten tai veteraanipalveluja ohjaavan lainsäädännön perusteella oikeutta erilliseen taloudelliseen tukeen perustuen siihen, että puoliso on tai on ollut rintamaveteraani tai sotainvalidi. Mutta veteraaneilla, heidän puolisoillaan ja leskillä, kuten kenellä tahansa asiakkaalla on oikeus saada sosiaalihuolto- ja vanhuspalvelulakiin perustuva maksuton palvelutarpeen arviointi, yhdessä laadittu asiakassuunnitelma sekä asiakkaan tarpeita tukevat sosiaalipalvelut. Lisäksi asiakasmaksulainsäädäntö turvaa asiakkaan palvelujen järjestämistä myös niissä tilanteissa, jossa asiakkaan heikko taloudellinen tilanne estäisi tarpeen mukaisten palvelujen ostamista. Siun soten ohjeistuksen sekä lainsäädännön mukaan asiakkaan maksuja voidaan alentaa tai ne voidaan poistaa taloudellisten tai huollollisten syiden perusteella.

Arvioitaessa sosiaalihuollon palveluja tarvitsevan asiakkaan palvelutarvetta, arviointi tehdään kokonaisvaltaisesti. Asiakkaan maksukyvyyn heikentyessä palvelujen

10.11.2023

maksuttomuutta voidaan hakea palveluissa ollessakin. Siun sote nimeää asiakkaille omatyöntekijät ja koordinoi veteraanipalveluja keskitetysti, joten asiakkaan palvelutarpeen tai maksukyvyyn muuttuessa asiakasta ohjataan ottamaan yhteyttä joko omatyöntekijään tai koordinaattoriin palvelujen turvaamiseksi ja jatkamiseksi. Omatyöntekijä yhdessä palvelukoordinaattorin kanssa tukee veteraaneja ja heidän puolisojaan ja leskiä sekä tekee yhteistyötä veteraanijärjestön ja Valtiokonttorin kanssa. Verkostoyhteistyön lomassa on tullut esille, että veteraanien puolisoja ja leskiä tuetaan järjestöjen toimesta eri keinoin. Keskusteluja on käyty myös veteraanien puolisojen ja leskien aseman parantamisesta eri tukimuodoin. Lainsäädäntöön muutoksia asiassa ei ole kuitenkaan tullut.

Siun soten tehtävänä on turvata ensisijaisesti lakisääteiset palvelut. Veteraanin puolisolle tai leskelle esitetty palveluseteli ei ole lakisääteinen etuus ja näin sen käyttöönottoa ei edistetä Siun sotessa vuonna 2024. Myös talousarviovalmistelujen aikataulu ei mahdollista etuuden järjestämistä. Siun sote haluaa kuitenkin muistuttaa järjestöjä ja muita yhteistyökumppaneita siitä, että kansalaisilla on oikeus saada neuvoa, ohjausta ja tukea tilanteeseensa sekä oikeus päästä palvelutarpeen arviointiin ja saada palvelutarpeeseen perustavat lakisääteiset palvelut ja etuudet. Tämä koskee luonnollisesti myös veteraania, veteraanin puolisoa ja leskeä. Mikäli veteraanista, veteraanin puolisoista tai leskestä herää huoli, on jokaisella mahdollisuus tehdä huoli-ilmoitus asiasta, jolloin Siun soten viranomaisen perehtyy tilanteeseen ja ottaa vastuuta palvelujen ja etuisuuksien arvioimisesta ja järjestämisestä. Siun soten ikäihmisten palvelujen toimialue haluaa myös kiittää järjestöjä ja muita yhteistyötoimijoita hyvästä yhteistyöstä veteraanien asioiden hoidossa ja toivoo sen jatkuvan.

Lopuksi on vielä syytä tuoda esille, että esityksessä kuvattua taloudellista etuutta veteraanien leskille ja puolisoille ei ole lakattu 1.1.2023 alkaen, sillä kyseistä etuutta ei ole ollut Siun sotessa lainkaan käytössä.

Ystävällisin terveisin

Etunimi Sukunimi

Titteli

puh. 013 123 4567

etunimi.sukunimi@siunsote.fi

Yksikkö

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue – Siun sote

Lähiosoite

Postinumero ja –toimipaikka

Liitteet

Sotien 1939–1945 Pohjois-Karjalan perinneyhdistys ry:n määrärahaesitys 17.10.202
Ote pöytäkirjasta, hyvinvointialueen vanhusneuvosto 17.10.2023 § 17